GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŮ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA" IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ L.

SĚ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNȚIURILE:
O seriă garmond 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 232 — Joi, 22 Octomvre (3 Noemvre). — 1887.

Brașovŭ, 21 Octomvre 1887.

De câte orĭ amŭ vorbitŭ de starea financiară a statului și de continuele sporirĭ ale sarcinilorŭ publice, amŭ susținutŭ, că pe lângă militarismulŭ multŭ costisitorŭ, de care este bântuită aḍi întrégа Europă, isvorulŭ de căpeteniă alŭ deficitelorŭ și alŭ sărăciei este politica îngâmfată a regimului ungurescŭ, care nu stă în nicĭ unŭ raportŭ cu puterile și trebuințele popórelorŭ din acéstă parte a monarchiei.

Acum și unulŭ din principalele ḍiare ungurescĭ recunósce acésta, deși elŭ are în vedere numai fericirea nației maghiare.

Étă ce scrie opoșiționalulŭ „Pesti Naplo" asupra urcărilorŭ de dare, propuse de d-lŭ Tisza, și asupra promisiunilorŭ lui privitóre la restabilirea echilibrului în finanțe:

„Guvernulŭ trebuia sĕ alégă una din două. Séu sĕ reducă problemele statului la nivelulŭ puterilorŭ naționale, așa ca organismulŭ statului sĕ nu fiă mai greu și mai mare decâtŭ corpulŭ lui și destoinicia țĕrii și așa sĕ restabilescă echilibrulŭ, séu sĕ încórde națiunea cum se întinde o córdă, ca séu sĕ supórte urcatele sarcinĭ ale statului, séu sĕ se rupă, décă nu se mai póte suporta. Guvernulŭ a alesŭ pe cea din urmă din aceste două metode. E și lucru naturalŭ, căcĭ pentru guvernŭ e cea mai favorabilă metodă, prin care își măresce puterea; elŭ póte printr'însa stórce mai mulțĭ banĭ și prin urmare póte sĕ și cheltuéscă mai multŭ și póte face politică în stilŭ mare, pe când în casulŭ contrarŭ politica ar suferì, ér nu cetățenii. Pentru bărbații de statŭ e totdéuna politica lucrulŭ de căpeteniă, nu bunăstarea individuală a ómenilorŭ și fericirea lorŭ".

„Ḍicŭ că e patriotismŭ, când se confiscă fericirea popórelorŭ în favórea puterii de statŭ și a politicei. O potŭ face, în alte țĕrĭ mai greu, la noi ușorŭ; căcĭ în Ungaria puterea regimului și aparatulŭ ei este deja într'o asemenea hipertrofiă asupra individului, a societății și a întregei națiunĭ, încâtŭ elŭ póte sĕ facă cu ea ce-i place, cu resignațiune supórtă totŭ, corpulŭ bolnavŭ nu mai are putere de a resista bólei, medicilorŭ și îngrijitorilorŭ, elŭ ia tóte medicamentele, întemple-se ce se va întêmpla, ei potŭ face cu elŭ ce voiescŭ.

„Așadér cheltuielile statului încă se vorŭ mai mărì și echilibrulŭ se va restabilì prin urcarea dărilorŭ esistente și impunerea de nouĕ dărĭ. Acésta este politica financiară a lui Tisza."

„In timpŭ de trei anĭ, după ce deficitulŭ de faptŭ osciléză între 40 până la 50 milióne după cum arată bilanțulŭ și după ce guvernulŭ a promisŭ, că visteria statului va avé în cursŭ de câți-va anĭ unŭ escedentŭ; așadér în timpŭ de trei anĭ veniturile trebue sĕ se urce cu 40 până la 50 milióne, adecă veniturile statului trebue sĕ se urce dela 303 milióne, câtŭ făceau în 1886, la 345 până la 350 milióne".

„Atuncĭ va puté fi unŭ plusŭ în budgetŭ, presupunêndŭ că până atuncĭ nu vomŭ face multe datorii nouĕ. Cum speră regimulŭ a dobêndi acestŭ resultatŭ?"

„Pe cale directă și indirectă. Elŭ urcă darea pe case; fiă-care, care posede o casă, sĕ plătéscă mai multă dare. Elŭ urcă adausulŭ la darea pe venitŭ și darea pe câștigŭ; la acésta se vorŭ gândi inspectorii de dare cu ocasiunea mĕsurării dării, pentru acésta nu e de lipsă a se aduce o lege nouă. Elŭ urcă dările de transportŭ, prin carĭ îngreuiéză comunicațiunea și scumpesce prețurile Elŭ urcă timbrele. Elŭ urcă taxa procentuală la vinderea de moșii séu la moștenirí, ce și până acum a fostŭ o sarcină grea pe spinarea proprietarilorŭ și ce scădea prețulŭ la fiăcare cumpĕrare, acum îl va scădé și mai mult".

„In fine li se impune dărĭ și creditorilorŭ statului, dér numai posesorilorŭ de losurĭ urcându-se taxele de timbru. Carnea de totŭ soiulŭ va fi mai scumpă, pentru că se urcă darea de consumŭ pe carne. Mai scumpŭ va fi vinulŭ, fiindcă se urcă darea de consumŭ pe vinŭ. Mai scumpŭ va fi rachiulŭ, fiindŭ că noua dare pe spirtŭ va fi celŭ mai mare dintre nouĕle veniturĭ. Mai scumpă va fi orĭ-ce țigară, orĭ-ce tutunŭ, fiindŭ că monopolulŭ tutunului se reforméză. Mai scumpŭ va fi zaharulŭ, căcĭ austriacii cerŭ sĕ se urce prețulŭ lui ca compensațiune pentru urcarea dării pe spirtŭ."

„C'unŭ cuvêntŭ, câștigulŭ și comunicațiunea se vorŭ îngreuia, viéța se va scumpi și noi vom plăti mai multă dare — așa restabilesce Tisza echilibrulŭ."

Cumcă așa se va întêmpla, continuă, „Pesti Naplo", o sciamŭ dinainte. Destulŭ a admoniatŭ oposițiunea. Rĕulŭ l'a creatŭ administrația fără capŭ a guvernului și spre a-lŭ lecuì elŭ se folosesce acum de rigóre draconică și de mijlóce desperate.

„N'avemŭ noi sĕ discutămŭ, décă acésta trebuia sĕ se întêmple așa orĭ nu? — De sigurŭ că nu, dér peste acésta amŭ trecutŭ".

„A reduce statulŭ, adecă cheltuelile sale, ḍicŭ ei, nu merge, acésta nu e permisŭ. Dér la noi arŭ fi de lipsă o asemenea reducere precum e de lipsă pretutindenĭ în Europa, căcĭ și în alte state sarcinele suntŭ marĭ de ne mai suferitŭ și suntŭ deficite — la noi ce-i dreptŭ deficitulŭ și dările suntŭ relativŭ cele mai marĭ; dér noi suntemŭ unŭ poporŭ sĕracŭ, o țéră agricolă, fără de capitalŭ, înglodațĭ până în gâtŭ în datorii de statŭ și private, îngrădițĭ cu tractate vamale, și prin aceste legațĭ de mânĭ și de picióre ca o coloniă și esploatațĭ."

„Dér décă este adevĕratŭ, că tóte așa au trebuitŭ sĕ se întêmple și sĕ fiă, sĕ ne supunemŭ grației guvernului."

„Statulŭ e risipitorŭ, individulŭ sĕ fiă cruțătorŭ. Pe statŭ sĕ-lŭ salveze ministrulŭ, pe sine și familia sa sĕ și-o salveze fiecare însușĭ."

„Sĕ presupunemŭ, că urcările de dare plănuite s'au făcutŭ, deórece ele se vorŭ face neapĕratŭ, Orĭ-ce economiă în Ungaria va suferi sub aceste legĭ".

„Și care va fi resultatulŭ?

„Asta-i întrebarea, care va fi resultatulŭ? Se va ajunge óre scopulŭ? Fi-va restabilitŭ echilibrulŭ? Da?".

„Unde suntŭ pentru acésta garanțiile?

Nu suntŭ nicăirĭ. Numai pe pĕrete se zugrăvescŭ. *Noi credemŭ că promisiunea lui Tisza nu va fi împlinită.*"

Armata englesă.

In fascicola din Noemvre a foii »Fortnightly Review", lordulŭ Dilke începe o seriă de articole asupra armatei englese. Primulŭ articulŭ a ajunsŭ la următórele conclusiunĭ:

Anglia e nepregătită în timpŭ de pace și nepregătită în timpŭ de rĕsboiu. Flota englesă e pré slabă pentru misiunea ei. Ea stă îndĕrĕtŭ cu privire la navele grele și tunurĭ de litoralŭ, precum și a torpilelorŭ. Anglia stă deschisă pentru orĭ-ce invasiă, bombardare și prădare. Porturile comerciale și arsenalurile nu suntŭ apărate contra unui bombardamentŭ. Pierderea stațiunilorŭ nóstre de cărbunĭ póte avea de urmare ruinarea întregului comerciu englesŭ. Anglia n'are o organisare pentru apĕrarea țĕrii. N'avemŭ o reservă, nicĭ destulă artileriă de câmpŭ, nicĭ reservă de cai și de aceea nu póte mobilisa nicĭ două corpurĭ de espedițiă. Posiția militară a Angliei scade din anŭ în anŭ în comparațiă cu Francia și cu alte Puterĭ europene. Totŭ așa de rĕu stau lucrurile în India și în Colonii.

FOILETONU.

TIMOTEIU ÇIPARIU

(Fine.)

Sĕ dămŭ unŭ scurtŭ esemplu culesŭ din *Tentamen Criticum*. Vorŭ fi primele frase ale rugăciunei *Tatălu nostru*, astfelŭ cum, după ideea lui Laurianŭ, era trecutŭ din limba latină în acea limbă pe care dênsulŭ spera sĕ o insinuescă Românilorŭ viitorimei:

Textŭ latinŭ: Pater noster, qui es in coelis, sanctificetur nomen tuum; adveniat regnum tuum; fiat voluntas tua sicut in coelo et in terra....

Intâia transformațiune presupusă: Patre nostru, qui esci in celi, sanctifice se nome teu; advenia regnu teu; fia voluntate tea, assico in celu et in terra...

A doua transformațiune presupusă: Patre elle nostru, qui esci in celori, sanctifice se nome elle teu; venia regnu ellu teu; fia voluntate ella tea, quomu in celu et in terra ...

A patra transformațiune presupusă: Parente 'le nostru, quale esci in celori, sanctesca-se nome 'le teu; venia imperiu 'lu teu; fia volia 'la tea quomu in celu et pre panimentu! pane 'la nostra ella de tote die 'le da ni estadi...

In sfârșitŭ, trecêndŭ cu neluare în sémă asupra adevĕratei enunțierĭ actuale a rugăciunei, elŭ presinta ca atare pe cea următóre, și póte c'arŭ găsi-o prea vulgară celŭ care 'șĭ-ar da ostenéla a reconstrui aceeașĭ rugăciune după datele *Dicționarului Academicŭ* redactatŭ cu treiḍeci și mai bine de anĭ în urma *Tentamenului*.

Étă aci și versiunea preconisată pentru viitorŭ:

Tata 'lu nostru, quale esci în celori sanctesca-se nome 'le teu; venia imperatia 'la tea; fie volia 'la tea, prequomu e in celu et pre panimentu...

In contra vechei școle, care intemeia studiulŭ limbei române pe așa zadarnice ipotese, au făcutŭ reacțiune eruditele cercetărĭ și constatărĭ ale lui Timotei Cipariu, consemnate și desvoltate în următórele lui publicațiunĭ:

Elemente de limba română, dupe dialectele și monumentele vechĭ. Blașiu, 1854.

Crestomația seu Analecte literare din cărțile mai vechĭ și nouĕ românescĭ, tipărite și manuscrise, începêndu dela secolulŭ XVI-lea până la alŭ XIX lea, cu o notiță literară Blașiu, 1858.

Principii de limbă și de scriptură. Blașiu, 1866 In acéstă carte elŭ a contopitŭ tóte studiile sale anterióre asupra limbei române, pe care încă dela 1847 începuse a le publica în *Organulŭ luminărei.* Apoi, in *Archivulŭ pentru Filologiă și Istoriă* (1867—1879) suntŭ de însemnatŭ următórele studii: XIII, *Principii de Limbă și da Scriptură;* XIV, *Forme antice românescĭ;* XVI. *Elementele streine în limba română;* XXVI, *Fantasii Etimologice;* XXXVI, *De latinitatea limbei române;* XLIII, *Gramatiștii și Ortografiștii românĭ;* XLV, *Limba de aḍi și de deunăḍi;* și altele.

In fine, ca suplimentŭ la *Gramatica Limbei Române,* publicată în două volume la Bucurescĭ în anii 1869 și 1877, T. Cipariu tipărì în Blașiu unŭ scurtŭ resumatŭ alŭ acestorŭ lucrărĭ, sub titlulŭ: *Despre Limba Română.*

De aci se potŭ culege cu mai mare înlesnire adevĕratele principii, care au mânatŭ pe acestŭ eruditŭ și laboriosŭ bărbatŭ în studiele sale asupra graiului și scrisorei românescĭ.

Elŭ constată că limba nóstră nu s'a născutŭ din latina scriitorilorŭ clasicĭ, ci din graiurile poporane și rustice seu țĕrănescĭ ale colonilorŭ adunațĭ in Dacia cam de pretutindenĭ, „din totŭ imperiulŭ romanŭ, și așa „nu numai din Italia ci și din alte părțĭ ale imperiului, „din Africa, Siria, Asia, Thracia, Moesia, Panonia, chiar și din Galia și Ispania."

Acéstă origine poporană a dialectului Daco-Romanŭ o dovedesce scrutândŭ pe deoparte în literatura latină, și mai cu sémă în scriitorii ei comicĭ, totŭ ce s'a pututŭ păstra din vorbirea claselorŭ inferióre ale societății romane, apoi pe de altă parte cercetândŭ în inscripțiunile dialectale ale anticei Italii, totŭ ce póte presinta unŭ raportŭ óre-care cu formele românescĭ.

Intru aceste lucrărĭ de o analisă scrupulosă, Cipariu a desvoltatŭ o erudițiune, o perspicacitate, o măestriă care, fără îndoială, îi asigură unŭ locŭ de frunte nu nu-

Mĕsurĭ de apĕrare a țerii.

Ministrulŭ ungurescŭ de comunicațiune a pusŭ în preliminarulŭ bugetului pe anulŭ 1888, sub titlulŭ 5 alŭ capitulului „Investițiunĭ" 350,000 fl. pentru unele *ameliorărĭ ale singuraticelorŭ șosele comitatense, urgentŭ necesare din punctulŭ de vedere alŭ apĕrării țerii.*

Pentru aceste sume plănuesce ministrulŭ, precum află „Budp. Korr«, următórele lucrărĭ: Construirea șoselei Dobrițină-Nyiregyhaza-Csap Ungvar și podulŭ de peste Latorța ce se află lângă Szurthe la șoséua Ungvar-Csap 190,000 fl.; terminarea părții de șosea dela granița orașului Cremnițŭ până la granița comitatului Sohl, a șoselei Șemnițŭ-Cremnițŭ-Priecopa 30,000 fl.; reconstruirea părții prăpăstiose dela Gaborhegy la șoséua Freistadtl-Tapolcsany Also-Kubin 30,000 fl.; construirea șoselei Tein-Crasna-Buzĕu 20,000 fl.; construirea șoselei Hanusfalva-Giralt 30,000 fl. și în fine la șoseua Tisza-Füred-Poroszio construirea podului dela Tisza Füred 50,000 fl.

Din afară.

Diarele din Petersburg, vorbindŭ despre discursulŭ ce l'a rostitŭ monarchulŭ austro-ungarŭ înaintea delegațiunilorŭ, dicŭ că „împĕratulŭ, ca și d. Crispi, nu promite decâtŭ o pace de scurtă durată. Diplomația rusă, adaugŭ diarele ruse, nu va vedé încurĕndŭ decâtŭ o singură eșire din situațiă: rĕsboiulŭ.

In cercurile oficióse din Viena se anunță că negocierile cu România pentru încheiarea unui tractatŭ de comerțŭ vorŭ fi reluate în cursulŭ lunei Noemvre. In Viena esistă mare speranță de a ajunge la unŭ resultatŭ favorabilŭ pentru ambele părțĭ. „Pol. Korr. anunță că și în cercurile bine informate din Bucurescĭ se vorbesce despre reînceperea negoțierilorŭ în Noemvre și despre reușita lorŭ.

După o scire a fóiei polone „Przeglond", în districtele rusescĭ dela graniță unŭ mare numĕrŭ de oficerĭ ruși din statulŭ majorŭ sub conducerea a doi generalĭ revisuescŭ cu deamĕruntulŭ șoselele și podurile, adunândŭ totodată și date statistice militare.

SCIRILE DILEI.

Aflămŭ că Inaltŭ Prĕsfinția Sa Metropolitulŭ *Mironŭ Romanulŭ* va sosi Sâmbătă séra în Feldióră, unde a doua di, Dumineca diminéța, va oficia serviciulŭ divinŭ în Biserică. Lunĭ va sfinți noua biserică din Arpătacŭ, cu hramulŭ Sf.-tului Dumitru.

—x—

In ședința dela 29 Octomvre n. a *conventului districtului bisericescŭ reformatŭ din Ardélŭ* s'a luatŭ în desbatere contractulŭ ce avea sĕ se încheiă între biserică și între kulturegylet cu privire la subvenționarea bisericilorŭ și școlelorŭ reformate din partea kulturegyletului. Referentulŭ Dr. Bela Szasz presentă raportulŭ consiliului de direcțiune, în care se istorisescŭ stadiele prin care a trecutŭ plănuita înțelegere și se recunósce »patriotismul« kulturegyletului privitorŭ la ajutorarea bisericilorŭ și școlelorŭ reformate periclitate, dér *declară de neacceptabilă oferta kulturegyletului*, fiindŭ că elŭ vré sĕ-și reserve însuși dreptulŭ de nemijlocită supraveghiare asupra administrărei oficiale a bisericilorŭ și școlelorŭ subvenționate, și sĕ-și păstreze conposesiunea cu privire la obiectele de avere dobĕndite prin subvenționarea sa, în fine fiindŭ că elŭ consideră chiar ca admisibilŭ sĕ împartă însuși ajutórele nemijlocitŭ, ocolindŭ autoritatea bisericéscă. Prin acésta se periclitéză autonomia bisericei și deci consiliulŭ de direcțiune respinge oferta kulturegyletului, ba chiar interdice singuraticelorŭ comune d'a primi subvențiunĭ dela kulturegyletŭ. Décă însĕ se va găsi o modalitate de a se da subvențiunĭ, fără a se vătĕma autonomia bisericei, atuncĭ ea e gata a căde la învoială. Propunerea consiliului de direcțiune s'a ridicatŭ unanimŭ și cu aprobărĭ la valore de conclusŭ.

—x—

Radu Pascu, unulŭ din vechia breslă a comercianțilorŭ Românĭ brașovenĭ, pe care îlŭ petrecurămŭ Lunĭ la mormĕntŭ, a lăsatŭ pentru școla română din Dĕrste 500 fl. Fiă memoria lui binecuvĕntată!

—x—

Resultatulŭ culesului de vii în comitatulŭ Albei de josŭ în privința cantității e mai puținŭ decâtŭ mijlociu. In privința calității variéză între 9—14 grade. Prețulŭ mustului ordinariu 70 cr. până la 1 fl. feria. La Clușiu culesulŭ de vii dă unŭ resultatŭ multŭ mai slabŭ ca în anii trecuțĭ, atâtŭ în privința cantității, câtŭ și a calității. Din causa ploilorŭ multe din tómna acésta strugurii nu s'au pututŭ cóce.

—x—

Comisarulŭ guvernului Iuliu Miklos a ținutŭ în Pesta o conferință vorbindŭ despre *filoxeră*. Conferențiarulŭ spuse că adĭ suntŭ infectate în Ungaria 600 de comune cu 80 până la 90,000 jugĕre catastrale. Celŭ mai bunŭ mijlocŭ de apĕrare e plantațiunea de vițe destoinice de resistență. Intre alte mijlóce de apĕrare s'a doveditŭ ca mai bunŭ în Ungaria așa numita altoire verde.

—x—

»Pester Lloyd" e informatŭ, că *guvernulŭ* a luatŭ din mânile arendașului Dr. Horvath (Biedhauer) *moșiile dela Deva ale statului* și intenționéză sĕ înfiinţeze acolo o colonià de Ciangăi. Prin acéstă disposițiune speră guvernulŭ sĕ desvolte și orașulŭ Deva în favórea maghiarismului,

—x—

Cu diua de 1 Noemvre s'au făcutŭ în armata comună, între altele, următórele înaintărĭ: *la gradulŭ de generalŭ*: colonelulŭ *Ionŭ Pokay*, supracompletŭ în regimentulŭ 34 de infant., comandantŭ alŭ brigadei 31 de infant. (Brașovŭ); *la gradulŭ de maiorŭ*: căpitanii cl. I. *Alexandru Lupu* din regim. 74 de infant., și *Ieremie Veleanu* din regim. 31 de infant.; *la gradulŭ de căpitanŭ classa I*: căpitanii cl. II. *Neculae Marinŭ* din reg. 63 de infant., și *George Popovicĭ* din regim. 64 de inf.; *la gradulŭ* de căpitanŭ cl. II: locotenenții *Nestorŭ Oncĭu* și *Petru Bogdanŭ* ambii din regim. 50 de infant.; *la gradulŭ de sublocotenentŭ*: cadeții locțiitorĭ de Oficerĭ *Ionŭ Voicu* din regim. 64 de infant., *Damaschinŭ Romanŭ* din regim. 51 de infant., *Ilie Cingudianŭ* din batalionulŭ 28 de vênătorĭ (la regimentulŭ de vênătorĭ tirolezĭ); *la gradulŭ de locotenentŭ comptabilŭ*: sublocot. comptabilŭ Ionŭ Strĕulia din regim. 2 de trenŭ; la gradulŭ de sublocotenentŭ comptabilŭ pe sergentulŭ majorŭ *Iosifŭ Brînză* din regim. 12 de husarĭ în regim 51 de infanteriă.

—x—

Cunoscutulŭ filantropŭ evreu din Parisŭ, archimilionarulŭ Baronŭ Hirsch, care a trimisŭ d'abia mai deunădĭ 10,000 francĭ în aurŭ pentru incendiații din Botoșanĭ, — acum se anunță din Parisŭ unŭ altŭ darŭ, de natură a uimi pe mulțĭ: numitulŭ bancherŭ a oferitŭ 100,000,000 (o sută milióne) francĭ pentru întemeiarea de scolĭ israelite în Orientŭ. Se spune că din acéstă sumă colosală vorŭ avé sĕ se bucure și comunitățile israelite din România. Din acéstă causă unii evrei din Bucurescĭ se agită, scrie „Națiunea."

—x—

Suntŭ transferațĭ: locotenentulŭ *Ilie Nedelcu* dela regim 100 la regim. 64 de infant., sublocotenentulŭ *Terapontŭ Iliuțŭ* dela regim. 41 la regim. 64 de inf., sublocotenentulŭ *Aurelŭ Predovicĭ* dela regim. 100 la reg. 64 de infanteriă.

Afacerea alegerei dela Baia de Crișiu.

Amŭ comunicatŭ cetitorilorŭ noștri depeșa ce ni-s'a trimisŭ din Baia de Crișiu referitorŭ la ordonarea unei cercetărĭ în causa modului cum s'a sĕvĕrșitŭ alegerea de deputatŭ a lui Imre Hollaky din cerculŭ electoralŭ alŭ Baiei de Crișiu, față cu d-lŭ Petru Truța.

Ordonarea acestei cercetărĭ se baséză pe protestulŭ alegĕtorilorŭ din partida d-lui Truța, pertractatŭ la 29 Octomvre s. n. din partea primei comisiunĭ judiciare a dietei unguresci. In protestŭ se cere nimicirea alegerei, pe basa că Hollaky fù alesŭ contra candidatului Petru Truța numai prin pressiunĭ și mijlóce ilegale. Alegĕtorii lui Truța — se dice în protestŭ—nu numai că au fostŭ influințațĭ prin mijlóce ilegale, dér au fostŭ aruncațĭ chiar și în arestŭ, ba și în alte modurĭ au fostŭ împedecațĭ dela esercitarea dreptului lorŭ electoralŭ. O parte din alegĕtorii lui Truța au fostŭ închișĭ într'unŭ grajdŭ, ér alții și încă forte mulțĭ au fostŭ lipsițĭ de libertatea alegerei prin abusurĭ comise cu puterea oficiului. S'au făcutŭ abusurĭ la însemnarea voturilorŭ primite, multe voturĭ date pentru Truța au fostŭ trecute pentru Hollaky etc. Autorii protestului declară acéstă alegere ca celŭ mai mârșavŭ atentatŭ contra dreptului electoralŭ.

După cetirea protestului și a acluselorŭ lui, se cetesce declarațiunea apĕrătorilorŭ alegerei, prin care se arată cu unele documente, că acusele protestului nu suntŭ adevĕrate.

Vincențiu Spett, representantulŭ protestatorilorŭ, susține la pertractarea orală punctele acusei, susținĕndŭ că decă la acéstă alegere nu s'ar fi comisŭ abusurĭ, Truța ar fi căpĕtatŭ 973 voturĭ, ar fi reușitŭ adecă față cu Hollaky cu o maioritate de 78 voturĭ. Cere nimicirea alegerei.

Dr. Desideriu Nagy, vorbindŭ pentru justificarea alegerei, négă că 37 alegĕtorĭ ai lui Truța arŭ fi fostŭ închișĭ într'unŭ grajdŭ. Admite însĕ că acei 37 alegĕtorĭ au adormitŭ în grajdŭ pe timpulŭ alegerei, fiindŭ bețĭ.

După replica apĕrătorilorŭ ambelorŭ părțĭ, comisiunea judiciară se retrage la o mică consultare, după care președintele anunță ordonarea unei cercetărĭ.

Cercetarea se refere la următórele puncte: 1) Adevĕratŭ este că alegerea nu s'a începutŭ la órele 8 a. m., care era timpulŭ prescrisŭ de lege pentru începerea actului de alegere, ci la órele $9^3/_4$, éră votisarea s'a începutŭ numai la 10 óre? 2) Adevĕratŭ e, că alegĕtorii nu au votisatŭ în ordinea prescrisă? 3) Adevĕratŭ e, că voturile s'au primitŭ fără a se aminti numele votisantului? 4) Adevĕratŭ e, că președintele, după începerea funcțiunei sale oficióse, a declaratŭ înaintea alegĕtorilorŭ, că voturile date pentru Petru Truța nu le privesce ca valabile deórece acestŭ candidatŭ nu și-a probatŭ înaintea lui dreptulŭ de alegere? 5) Adevĕratŭ e, că au votatŭ și persóne lipsite de dreptulŭ electoralŭ, și că multe voturĭ au fostŭ stórse cu forța la urna electorală? 6) Incheiarea alegerei pentru ce nu s'a făcutŭ în modulŭ prescrisŭ de lege?

Cu conducerea cercetărei este însărcinatŭ Török Zoltan, raportorulŭ comisiunei judiciare.

Năsĕudŭ, Octomvre 1887.

La 25 Septemvre st. n. a. c. se adună în Năsĕudŭ *Reuniunea „Mariană"* a învĕțătorilorŭ românĭ din fostulŭ districtŭ alŭ Năsĕudului și giurŭ la adunarea gene-

---

mai printre Românĭ învĕțațĭ, dér și în cerculŭ Filologilorŭ latiniștĭ din străinătate.

Lucrarea lui totuși nu se opri aci; elŭ urmări și mai departe destinele graiului poporanŭ italicŭ, strămutatŭ în Dacia cu colonii lui Traianŭ.

Nu trecură doui seculĭ după acésta, și veni momentulŭ când acelŭ graiu resăditŭ în depărtata Daciă, rĕmase pentru totdéuna cu totulŭ isolatŭ și înstreinatŭ de Roma. Atuncĭ cărturăria slavonă în statŭ, în biserică și în scólă, copleși cu totulŭ vorbirea poporului Daco-Romanŭ.

„Décă limba nóstră« — dice Cipariu în ale sale *Principii de Limbă*, — »de atâțĭ seculĭ tăiată séu smulsă »din pămĕntulŭ natalŭ alŭ Italiei, pătimi forte multŭ, ca »și o plantă strămutată sub altă climă în mijloculŭ mă»răcinelorŭ, părăsită și necultivată, nu e mirare; ci mi»rare e cum de nu s'a uscatŭ de totŭ, cum n'a peritŭ »în gerulŭ și furtunele Daciei. Rădăcina ei dér a fostŭ »sănĕtósă, răbdurià, vĕrtósă.«

Abia după o miià de anĭ, și adecă în secululŭ XV limba română începŭ din nou a se deștepta din somnulŭ ei letargicŭ. Din acelŭ momentŭ, adecă din prima carte ce s'a scrisŭ și s'a imprimatŭ românesce, Cipariu a prinsŭ starea limbei nóstre cu aprópe trei sute de anĭ înapoi și a aflat'o mai latinéscă încă în esența, în vocabulariulŭ și în formele ei de pe câtŭ au făcut'o cărturarii din epocele posteriore. Acésta a dovedit'o dênsulŭ prin nenumĕrate esemple de cuvinte și de forme gramaticale, sistematicŭ culese, coordonate și analisate în studiile sale.

In consecința acestorŭ cercetărĭ elŭ a ajunsŭ la óre care conclusiunĭ ce se potŭ resuma în cele următóre:

„Limba românéscă, ne fiindŭ o fiică legitimă, ba nicĭ naturală, a clasicei latine, trebue sĕ'i recunóscemŭ originea ei poporană și sĕ nu ne mai cercămŭ a o reforma după cea literară latină.

Caracterulŭ latinității ei este unŭ ce propriu alŭ sĕu, care trebuie conservatŭ și niciidecum modificatŭ. Cu câtŭ vomŭ privi mai înapoi cu atâtŭ o vomŭ afla mai italică în esența ei. Sĕ nu ne sfiimŭ dér a restabili într'ênsa de acum înainte totŭ avutulŭ italicŭ ce'lŭ găsimŭ în documente reale ale secolilorŭ trecuțĭ și din contră sĕ fugimŭ de ficțiunele unei limbe imaginare".

Tóte acestea suntŭ negreșitŭ idei temeinice, basate numai și numai pe logica istoriei, Cipariu le resumă însuși până la óre-care punctŭ în următórea frasă cu care își încheie ultima sa notiță *Despre limba română*:

„Resultatulŭ studiului nostru asupra dialectului sĕu »limbei nóstre în acestŭ periodŭ (dela alŭ XVI-lea seculŭ »încóce), este că, cu tóte că influența limbei slovenescĭ »mai ântĕiu, apoi a celei neo-grecescĭ, și în urmă a celei francese în dilele nóstre, a fostŭ cumplită de mare, »totuși dialectulŭ nostru a rĕmasŭ nestrămutatŭ în for»mele gramaticale și syntactice, și că numai în partea »materială și în elocuțiune s'au făcutŭ schimbărĭ nota»bile, așa încâtŭ limba românéscă și astă-dĭ este totŭ »acea, care se vede în primele edițiunĭ din secolulŭ alŭ »XVI-lea."

Așa este negreșitŭ; cărțile scrise și tipărite românescĭ în alŭ XVI-lea seculŭ suntŭ încă destulŭ de lesne la priceputŭ în dilele nóstre; în acele cărțĭ găsimŭ cuvinte și forme latinescĭ cădute în uitare și pe care Cipariu ne îndémnă sĕ le revendicămŭ pentru timpulŭ nostru, sĕ le restaurămŭ în limba actuală, sĕ le reluămŭ în usŭ și în vigóre. Dreptŭ vorbindŭ, póte că uneorĭ are și dreptate, deși s'ar părea adĭ cam ciudatŭ sĕ audimŭ dicêndu-se: *meserește-mĕ, Doamne*, cum a disŭ la 1577 diaconulŭ Coressi, în locŭ de: *miluește-mĕ Doamne*, séu *sĕ invincească far alegea*, în locŭ de *sĕ învingă* orĭ *se birue*, séu conjugațiunea: *feciu, feceși, fece, fecem, fecați* și *fecere*, în locŭ de: *făcui, făcușĭ, făcŭ, făcurămŭ, făcurățĭ, făcură*, și altele multe, forte multe, dicerĭ și forme mai latine decâtŭ cele actuale. Cipariu a avutŭ marele meritŭ a le descoperi, a le destăinui și a le scóte din uitare, elŭ, mai înainte de orĭ-care. Mândru de așa prețiósă descoperire, elŭ împinge zelulŭ până a le impune limbei nóstre viitóre ca o reintrare în posesiunea avutului strămoșescŭ.

Relua-le-vomŭ în usulŭ limbei romane, séu lăsa-le-

ralâ. Ḑiua de 25 Duminecă fiindŭ, membrii reuniunei merseră in corpore la frumósa biserică, unde asistară la serviciulŭ divinŭ. In aceeaşi ḑi, la órele 11 de dimineţă, se adunară membrii presenţî — ca la 50 de inşî — sub conducerea demnului preşedinte, Reverendissimulŭ Domnŭ vicariu *Gregoriu Moisilŭ*, in scóla fundaţională, unde se ţinură şedinţele. Venerabilulŭ Domnŭ Pre edinte deschide şedinţa prin câteva vorbe potrivite, apoi se urméză lucrările reuniunei; şi adecă:

Mai întâiu se cetesce catalogulŭ membrilorŭ, din care se vede că numai puţinî lipsescŭ, şi adecă cei din Borgo-Prundŭ şi Monorŭ.

După aceea se invócă spiritulŭ Sântŭ întru ajutorŭ, se alegŭ doi notari, şi directorulŭ scólei fundaţionale, vice-preşedintele reuniunei d-lŭ *Ion Jarda* işi face raportulŭ sĕu anualŭ. Presenţî la acéstă festivitate au fostŭ pre lângă membrii reuniunei, domnii profesorî Florian Moţocŭ şi Gregore Pletosŭ, precum şi preotulŭ din locŭ, d-lŭ Ionŭ Macaveiu.

După aceea se alegŭ comisiunile, şi adecă: 1) Comisiunea însărcinată cu censurarea raţiociniului şi cu încrierea de membri noi. 2) Comisiunea pentru censurarea operatelorŭ teoritice. 3) Comisiunea pentru censurarea operatelorŭ practice. 4) Comisiunea care va studia defectele scólelorŭ nóstre.

Cu acestea şedinţa I se finesce, fiindŭ timpulŭ înaintatŭ. De aci in corpore am mersŭ la hotelulŭ „Griviţa“ unde amŭ asistatŭ la unŭ prânḑŭ comunŭ la care ne-au onoratŭ pe lângă presidiu d-ni: Ionŭ Ciocanŭ directorŭ, Dr. Emilŭ Filipanŭ medicŭ, Dr. Art. Alexi profesorŭ, d-lŭ Gr. Pletos prof., judele Popŭ, Piciu conducĕtorŭ la cartea fund., preoţii Macavei şi Nasculŭ din Năsĕudŭ, căpitanulŭ pensionatŭ Antonu. Toastele, firesce, n'au putută lipsi.

La 26 Sept. in ḑiua Crucei, se începŭ şedinţa II la órele $11^1/_2$, după serviciulŭ divinŭ. După cetirea catalogului vine raportorulŭ comisiunei censurătóre de teme teoretice, Ioanŭ Popŭ Reteganulŭ, şi arată că au intratŭ 11 teme teoretice şi anume:

1) Epistola in scóla poporală, tractatŭ teoreticŭ de Ioanŭ Popŭ Reteganulŭ inv. in Rodna veche.

2) Modulŭ de procedere la tractarea limbei maghiare in scóla poporală. Din materia acésta au intratŭ 3 tractate, unulŭ de Iuliu Popŭ înv. şcólei normale din Năsĕudŭ, alŭ doilea de Clemente Grivase, înv. scolei de fetiţe din Năsĕudŭ, şi alŭ treilea de Vasiliu Onigaşŭ inv. scólei fundaţionale din Monorŭ.

3) *Despre remuneraţiunî şi pedepse*, tractatŭ teoreticŭ de Demianŭ Nechiti, înv. in Ilva mică.

4) *Ce să facă învĕţătorulŭ pentru a-şi putea elupta o posiţiune considerabilă în societate?*, tractatŭ teoreticŭ de Macedonŭ Manŭ, inv. scólei fundaţionale din Zagra.

5) *Insemnătatea scólei repetitóre*, tractatŭ teoreticŭ de Ioanŭ Nestorŭ, inv. in San-juana.

6) *Importanţa curăţeniei în educaţiune şi crescerea scolarilorŭ pentru ea.* Din acéstă materiă au intratŭ două elaborate, unulŭ alŭ învĕţătorului din Rebrişóra Iosifŭ Leuca, şi alŭ doilea alŭ învĕţătorului din Maerŭ Vasiliu Tofanŭ.

7) *Autoritatea învĕţătorului în scólă dela ce se condiţionéză?* tractatŭ teoreticŭ de Ioanŭ Tivadarŭ, inv. in Rodna nouă (Şanţŭ)

Din acestea se recomandă spre cetire in decursulŭ şedinţelorŭ temele lucrate de domnii învĕţătorî: Ioanŭ Popŭ Reteganulŭ, Clemente Grivase, (căcî Vasiliu Onigaşŭ e absentŭ, ér Iuliu Popŭ concede însuşî, deşi tema d-sale încă fŭ lucrată cu mare diliginţă şi cunoscinţă de lucru), Damianŭ Nechiti, Macedonŭ Manŭ şi Vasiliu Tofanŭ, ér temele celelalte se decide a se alătura la actele reuniunei şi autorilorŭ a li se vota mulţumită protocolară pentru viulŭ interesŭ ce l'au desvoltatŭ faţă cu reuniunea.

După aceea se dă cetire temei d-lui Clemente Grivase, prin însuşî autorulŭ ei. Frumósă temă, bine studiată şi bine desvoltată. Ce daună numai că împregiurările ne silescŭ a ne ocupa cu limbî streine chiar şi în scóla poporală în detrimentulŭ celorlalte obiecte de învĕţămĕntŭ. Căcî, decă dreptŭ are d-lŭ Grivase când ḑice că: *„Graiulŭ e mai puternicŭ în limba maternă“*, atuncî esclusivŭ de acestŭ graiu puternicŭ ar trebui sĕ usămŭ în scólele poporale. Pe când decî, ca civi ai statului în care trăimŭ, ne supunemŭ legei şi predămŭ în scólele elementare şi o limbă heterogenă firei limbei nóstre, pe atuncî ca pedagogî nu putemŭ decâtŭ sĕ fimŭ contra predărei ei, căcî legea dăscălescă ḑice: *numai o greutate de odată*, ér acésta lege nestrămutată este, deşi nu e cioplită la mésa verde.

După aceea se dă cetire temei d-lui Macedonŭ Manŭ din Zagra. Temă frumósă şi bine lucrată, încâtŭ ar merita tipărită, ca fiecare învĕţătorŭ sĕ o cetéscă măcarŭ odată în anŭ. — Cu acésta se finesce şedinţa a II la orele 1 şi jumĕtate după amédḑi.

Şedinţa a III se începe totŭ în ḑiua de 26 Septemvre la orele 3 după amédḑi. Inainte de şedinţa se facŭ subscrierile pentru adresa Papei dela Roma, apoi raportorulŭ comisiunei esmise pentru censura socotelelorŭ şi inscrierea de membri noi, d-lŭ Mihaiu Domide, directorulŭ scólei fundaţionale din Sân-georgiu, raportéză că cassa reuniunei e în stare bună, că dispune de o avere de 624 fl. 50 cr., carî suntŭ depuşî spre fructificare la societatea „Aurora“ in Năsĕudŭ.

Luându-se acésta la protocolŭ spre plăcută sciinţă, se dă cetire temei lui Ioanŭ Popŭ Reteganulŭ, prin însuşî autorulŭ ei. Nefiindŭ competentŭ a vorbi despre valorea lucrărilorŭ mele proprii, mĕ mărginescŭ a ḑice ccea ce a ḑisŭ atâtŭ comisiunea censurătóre, câtŭ şi întregŭ corpulŭ presentŭ alŭ Reuniunei, că adecă tema nu a lăsatŭ nimicŭ de doritŭ, a fostŭ lucrată cu diliginţă şi cunoscinţă de causă, der mai pre susŭ de tóte cu o deosebită dragoste, stimă şi respectŭ cătră scumpa nóstră limbă română. Aşa o fi, orî dóră mi-au făcutŭ numai unŭ complimentŭ? Aceia vorŭ sci mai bine, carî s'au esprimatŭ. In archiva reuniunei nóstre se află, cine doresce — o póte ceti. —

După Ioanŭ Popŭ Reteganulŭ se urcă la catedră d-lŭ Grigore Pletosŭ, prof. gimnasiului din Năsĕudŭ, şi vorbesce din teoria cantului fórte frumosŭ şi cu mare cunoscinţă despre istoriculŭ, valorea şi folosulŭ cantului. Lasŭ că d-lŭ Pletosŭ (sĕ mĕ esprimŭ popularŭ) a învĕţatŭ multe scóle, der sĕ şi cunósce; l'ai asculta şi flămĕndŭ, atâtŭ de cu temeiu şi de frumosŭ vorbesce despre ce se legă se vorbéscă.

Acum urméză raportulŭ comisiunei bugetare şi cetirea numelorŭ membrilorŭ de nou inscrişî, despre care amintii mai susŭ.

Vinŭ propunerile pe tapetŭ. Invĕţătorulŭ din Rodna vechiă, d-lŭ Solovestru Mureşanu, propune înfiinţarea unei foi speciale pedagogice a reuniunei »Mariane«, sprijinindu-şî propunerea între altele şi prin împrejurarea că ar fi daună sĕ rĕmână în dulapŭ, mâncate de molii, atâtea teme şi elaborate valoróse de totŭ soiulŭ, carî intră dela membrii reuniunei în totŭ anulŭ.

Membrulŭ Dr Alexi sprijinesce propunerea antevorbitorului, amintesce că încă înainte de asta cu doi anî s'a luatŭ o hotărîre relativă, der lucrulŭ ar fi prea anevoiosŭ câtă vreme nu avemŭ aicî în Năsĕudŭ o tipografiă, deóre-ce bine sciu toţî aceia carî au tipăritŭ câte ceva la tipografii îndepărtate, câte neplăcerî au avutŭ. Recomandă însĕ a se publica disertaţiunile în broşurele, deocamdată.

Reuniunea însărcinéză pe Comitetulŭ ei a tipări astfelŭ, ce va afla cu cale.

După acestea se alege Comitetulŭ pentru periodulŭ de trei anî, ce urméză; şi adecă:

De preşedinte Reverendissimulŭ domnŭ vicarŭ foraneu *Gregoriu Moisilŭ*, care însĕ numai după fórte multe rugărî din partea Reuniunei binevoi a primi, escusându-se cu multele agende, şi cu neputinţa bĕtrâneţelor. S'a aflatŭ însĕ Reuniunea prea mândră, vĕḑĕndŭ, că în cele din urmă totuşî a primitŭ. Vice-preşedinte s'a alesŭ totŭ celŭ fostŭ până aci, domnul *Ionŭ Jarda*, directorulŭ şcólei normale din Năsĕudŭ. Cassarŭ: d-nulŭ *Teodorŭ Rotariu*, inv. pensionatŭ alŭ şcólei normale din Năsĕudŭ. Secretarŭ: *Petru Tofanŭ*, inv. şcólei normale din Năsĕudŭ. Notarî: *Iuliu Popŭ* şi *Clemente Grivase*, ambii inv. şcólei normale din Năsĕudŭ. Membrii in comitetŭ: domnii *Iacobŭ Popŭ*, inv. şcolei normale din Năsĕudŭ, Dr. *Art. Alexi* şi *Gregoriu Pletosŭ*, ambii prof. gimn. in Năsĕudŭ; *Mihaiu Domide*, directorulŭ şcólei fundaţionale din Sân-Georgiu; *Isidorŭ Tiţieni* directorŭ alŭ şcólei fundaţionale din Monorŭ. (Va urma.)

Bugetulŭ ministerului de honveḑî.

Bugetulŭ acestui ministerŭ e preliminatŭ pe anulŭ 1888 cu 8,484,547 fl. cheltuelî ordinare, 195,000 fl. cheltuelî transitorie, cu totulŭ 8 679 547 fl.

Asupra statului trupelorŭ de honveḑî bugetulŭ conţine o tabelă amĕrunţită din care estragemŭ următórele:

In casŭ de rĕsboiu *infanteria de honveḑî* are trebuinţă de 3178 oficerî şi funcţionarî, şi de 174,687 ómenî; fóia fundamentală însĕ arată unŭ mancŭ de 695 oficerî şi unŭ escedentŭ de 24,626 ómenî.

Cavaleria de honveḑî are trebuinţă în casŭ de rĕsboiu de 540 oficerî şi de 13,590 ómenî; ea dispune însĕ numai de 380 oficerî, der de 25,806 ómenî. I lipsescŭ aşa der 160 oficerî, pe când escedentulŭ în ómenî e de 12,216. Ea are trebuinţă de 13,597 cai de călăritŭ şi 672 cai de reservă, fóia fundamentală însĕ arată numai 7120, lipsescŭ decî 7150 de cai.

Cu totulŭ lipsescŭ honveḑimei 855 oficerî şi 9390 cai, socotiţî fiindŭ şi caii de călăritŭ şi de trasŭ ai infanteriei. Din contră escedentulŭ în ómenî e de 38,216 ómenî. In anulŭ trecutŭ escedentulŭ era de 42,955, pe când mangulŭ de oficerî a scăḑutŭ din anulŭ trecutŭ numai cu 3.

SCIRÎ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

BERLINŬ, 2 Noemvre, — Despre starea sănătăţii Impĕratului şi Impĕrătesei se împrăştiaseră cele mai neliniştitóre sgomote. Acestea nu suntŭ adevĕrate.

BERLINŬ, 2 Noemvre. — Aḑî a sositŭ o notificare oficială, că Ţ a r u l ŭ v a v e n i l a B e r l i n ŭ. Intrevederea se va face în salonulŭ de aşteptare alŭ Curţii.

DIVERSE.

Archiepiscopŭ sĕrmanŭ. — Davianŭ, archiepiscopŭ din Bordeaux, n'a fostŭ dintre acei carî ḑicŭ: „O caritate bine regulată începe numai dela mine.“ Acestŭ prelatŭ piosŭ era deprinsŭ a da totŭ sĕracilorŭ, aşa că însuşî rĕmânea lipsitŭ de cele mai necesare lucrurî. De multŭ timpŭ deja camerierulŭ sĕu îi ḑicea, că garderoba prelatului mai trebue reînoită. Omulŭ ḑicea în tóte ḑilele: Monseniorulŭ nu mai are pantalonî sĕ îmbrace.“ — »Ce vréi, amice? Sĕracii mei au nevoe de pâne; mai târḑiu vomŭ vedea.« In fine camerierului i se urî de a se totŭ plânge stăpânului şi se adresă la o damă din societatea înaltă. Acésta visită pe prelatulŭ şi îi ḑise: »Monseniore, cunoscŭ pe unŭ bietŭ nenorocitŭ, care e prea de plânsŭ: n'are pantalonî şi decă i-aţî putea veni în ajutorŭ, i-aţî face unŭ mare serviciu.“ „Cum, n'are pantalonî?“ esclamă archiepiscopulŭ, „asta nu se cuvine de locŭ, fiţî bună şi transmiteţî clientului d-vóstră acéstă sumă ca sĕ se îmbrace.“

S'a prinsŭ Smeulŭ! — Copilulŭ unui locuitorŭ din comuna Cristurulŭ inferiorŭ în fiă-care séră la anumitŭ timpŭ era cercetatŭ de »Smeu.« Nu se scia cum şi sub ce formă se înfăţişéză Smeulŭ acesta la sĕrmanulŭ copilŭ; destulŭ că la venirea sa, nefericita victimă sărea tot-deuna spăriată din somnŭ şi începea a plânge. Causa spaimei sale nu scia s'o spună. Visita se intémpla regulatŭ la anumită oră. Părinţii îngrigiaţî şî-au pusŭ de gândŭ sĕ omóre monstrulŭ. Intr'o séră ei îşî luară inima în dinţî şi s'au pusŭ la pândă. Spre mai marea lorŭ mirare observară, că la sosirea timpului anumitŭ Smeulŭ se scobóră în formă de *păiangenŭ* asupra copilului, intră sub învĕlitórea lui, şi din o mică rană, făcută de elŭ la unŭ piciorŭ alŭ copilului, începe a suge la sânge, copilulŭ ca de obiceiu se deşteptă spăriatŭ şi plânge. Părinţii prindŭ „Smeulŭ,“ adecă paiangenulŭ, şi-lŭ băgă într'unŭ paharŭ. Astăḑî dormŭ cu Smeulŭ în casă şi nu li-e frică, ér copilulŭ se odihnesce liniştitŭ.

Editorŭ şi redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureşianu.

---

vomŭ în starea lorŭ de archaisme inţelenite, nu este mai puţinŭ adevĕratŭ, că aceste comorî reaflate suntŭ fapte reale, suntŭ forme, carî au caracterisatŭ odinióră limba nóstră, şi nu de felŭ ilusiunî şi născocirî arbitrare ca cele citate mai susŭ din *Tentamen Criticum*.

De a fi suplinitŭ ipotesele prin constatarî istorice, acesta este alŭ doilea meritŭ precumpănitorŭ alŭ lui T. Cipariu printre toţî filologii românî de înaintea lui.

Acestŭ meritŭ, adăugitŭ la celŭ ce 'şî dobândise prin scrutarea originelorŭ poporane ale dialectului românescŭ, ar fi făcutŭ dintr'ênsulŭ istoriculŭ fundamentalŭ şi definitivŭ alŭ limbei nóstre, decă pe lângă acele două marî desmintirî şi descoperirî cu care elŭ înjgheabă acéstă istoriă, temerea instinctivă de a lăsa o portă câtŭ de mică ideilorŭ anti-latiniste, aplicate la formaţiunea limbei române, n'ar fi mărginitŭ orisontulŭ investigaţiunilorŭ sale.

Dinaintea elementelorŭ străine, care—nu o putemŭ tăgădui — au pĕtrunsŭ adêncŭ în graiulŭ nostru, elŭ închide ochii şi se dă înapoi cu gróză. I se pare că de le-arŭ privi dreptŭ în faţă, tótă dróia Ungurilorŭ, Saşilorŭ şi Slovenilorŭ are sĕ-lŭ ameninţe că ei suntŭ în stare a înghiţi cu desĕvêrşire şi limba şi naţiunea Românilorŭ. Spăimântatŭ de o aşa înfiorătóre vedeniă şi simţindŭ în cugetulŭ sĕu ca şi o crâncenă mustrare, decă cumva ar cuteza sĕ se lepede câtuşî de puţinŭ de exclusiva nóstră latinitate în vorbire şi în scriere, mintea luminată a eruditului Cipariu se întunecă aci de norii unui patriotismŭ cu spornice şi mângăióse făgăduelî.

Atuncî filologulŭ plinŭ de pĕtrundere ajunge a se feri chiar şi de ispitele primejdióse ale sciinţei, şi, precum omulŭ cuviosŭ ce vre sĕ-şî păstreze neatinsă credinţa sa în tainele nescrutabile ale religiunei, fuge de luminile metaphisice, astfelŭ ilustrulŭ şi venerabilulŭ nostru T. Cipariu, spre a rĕmâne în totŭ cursulŭ vieţei sale unŭ apostolŭ credinciosŭ a Românismului din Ardealŭ, s'a osânditŭ de sineşî a nu fi pentru lumea întrégă şi pentru viitorime corifeulŭ fără semĕnŭ alŭ filologiei române.

*

Ne propunemŭ a completa altădată acéstă schiţă despre caracterulŭ sciinţificŭ alŭ lui T. Cipariu, şi printr'o repede analisă a tendinţelorŭ limbistice, contrarie acelora ce au caracterisatŭ pe acestŭ stâlpŭ alŭ Românităţei de peste Carpaţî.

Aci ne-amŭ silitŭ mai cu sémă sĕ arĕtămŭ însemnatele şi radicalele îmbunĕtăţirî, ce erudiţiunea reală şi pĕtrundĕtóre a lui Cipariu a introdusŭ în dogmele scólei de filologiă română din Transilvania.

(»Epoca«). *Odobescu*

Cursulŭ la bursa de Viena

din 31 Octomvre st. n. 1887

Rentă de aurŭ 5%	99 80
Rentă de hârtiă 5%	86.70
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	149.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	96 72
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	— —
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	112 50
Bonurĭ rurale ungare	103.70
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.40
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	104.40
Bonurĭ cu cl. de sortare	104 —
Bonurĭ rurale transilvane	104 25
Bonurĭ croato-slavone	104 25
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	—.—
Imprumutulŭ cu premiu ung.	123.80
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	123 —
Renta de hârtiă austriacă	89 35
Renta de arg. austr.	82 60
Renta de aurŭ austr.	111 50
Losurile din 1860	135.25
Acţiunile băncei austro-ungare	887 —
Act. băncei de creditŭ ung.	284.75
Act. băncei de creditŭ austr.	283.70
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.93
Napoleon-d'orĭ	9 93
Mărcĭ 100 împ. germ.	61.40
Londra 10 Livres sterlinge	125 50

Bursa de Bucuresci.

Cota oficială dela 14 Octomvre st. v. 1887.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%).	93½	9.½
Renta rom. amort. (5%)	96—	97—
» convert. (6%)	91—	92—
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	34—	36—
Credit fonc. rural (7%)	105—	106—
» „ „ (5%)	91¾	92¼
» » urban (7%)	103—	104—
» » » (6%)	96—	97—
» » » (5%)	87½	88½
Banca naţională a României 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Naţională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă	14.¼	15.—
Bancnote austriace contra aurŭ.	2.03	2.04

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 1 Noemvre st. n. 1887.

Bancnote romănescĭ	Cump.	8.63	Vênd.	8.66
Argint românesc	»	8.55	»	8.60
Napoleon-d'orĭ	»	9.89	»	9 93
Lire turcescĭ	»	11.22	»	[illegible]
Imperialĭ	»	10.21		[illegible]
Galbenĭ	»	5 86	»	[illegible]
Scrisurile fonc. »Albina» 6%	»	101.—	»	102.
„ » „ 5%	„	98.—	»	99.—
Ruble Rusescĭ	»	109.—	»	110.—
Discontulŭ	»	7—10% pe anŭ.		

Nr. 7284—1887.

Publicaţiune!

In 23 Noemvre a. c. se va ţinea o pertractare de oferte scripturistice asupra arendărei dreptului, ce se compete comunei orăşenescĭ Braşovŭ, în incassarea banilorŭ de stătutŭ şi competenţelorŭ de têrgŭ, şi anume pentru periodulŭ din 1 Ianuarie 1888 până în 31 Decemvre 1890.

Spre acestŭ scopŭ se provócă toţĭ amatorii, că până în 23 Noemvre a. c. înainte de prânḑŭ 12 óre, sĕ-şĭ aştérnă la oficiolatulŭ economicŭ orăşenescŭ ofertele scripturistice şi sigilate, cărora are sĕ se alăture 10% din arenda anuală oferată.

Ofertulŭ trebue sĕ conţină dechiaraţiunea, cum că oferentului i suntŭ cunoscute condiţiunile de oferte şi arêndă şi că se supune lorŭ pe deplinŭ. Totŭ în ofertŭ are sĕ se amintéscă în cifre şi litere suma de arêndă, ce se oferă pe anŭ.

Condiţiunile de oferte şi arênda se potŭ, până în ḑiua pertractărei de oferte, examina la oficiolatulŭ orăşenescŭ economicŭ în decursulŭ órelorŭ de oficiu.

Braşovŭ, în 31 Octomvre 1887.

1—2 Magistratulŭ orăşenescŭ.

Avisŭ d-lorŭ abonaţĭ!

Rugămŭ pe d-nii abonaţĭ ca la reînoirea prenumeraţiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ şi numerii de pe fâşia sub care au primitŭ ḑiarulŭ nostru până acuma.

Domnii ce se abonéză din nou sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ şi sĕ arate şi posta ultimă. *ADMINISTR. „GAZ. TRANS.“*

TARIFA

anunţurilorŭ şi inserţiunilorŭ.

Anunciurĭ în pagina a IV-a linia de 30 litere garmond fl. — cr. 6.

Pentru inserţiunĭ şi reclame pagina a III linia à fl. — cr 10.

Pentru repeţirĭ se acórdă următórele rabate:

Pentru repeţirĭ de 3— 4 orĭ	10%
„ „ „ 5— 8 „	15%
„ „ „ 9—11 „	20%
„ „ „ 12—15 „	30%
„ „ „ 16—20 „	40%
Dela 20 de repeţirĭ în susŭ	50%

Pentru anunciurĭ ce se publică pe mai multe lunĭ se facŭ învoirĭ şi reducerĭ şi peste cele însemnate mai susŭ.

Mersulŭ trenurilorŭ

Valabilŭ dela 1 Iuniu st. n. 1886.

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucuresci	—	4.30	—	7.30
Predealŭ	—	—	—	1.14
	—	9.12	—	—
Timişŭ	—	9.35	—	1.45
Braşovŭ	—	10.12	—	—
	7 20	—	4.01	2.32
Feldióra	7 57	—	4.47	—
Apatia	8 24	—	5 28	—
Augustinŭ	8 47	—	5.59	—
Homorodŭ	9 29	—	6 49	—
Haşfaleu	9 37	—	8.35	—
	10 53	—	9.02	—
Sighişóra	11.00	—	9.12	—
Elisabetopole	11 34	—	9 56	—
Mediaşŭ	12.03	—	10.37	—
Copsa micĕ	12.26	—	10.59 11.16	—
Micăsasa	12.42	—	11.37	—
Blaşiu	1.11	—	12.16	—
Crăciunelŭ	1.23	—	12,33	—
Teiuşŭ	2.06	—	1.51	—
Aiudŭ	2.27	—	2.18	—
Vinţulŭ de susŭ	2 49	—	2.48	—
Uióra	2 56	—	2 56	—
Cucerdea	3.12	—	3 64	—
Ghirisŭ	3.46	—	4 51	—
Apahida	5.01	—	5 28	Trenu de persone
	5.21	—	5 56	
Clusiu	—	6.01	—	6 37
Nedeşdu	—	6.19	—	6.58
Ghirbŏu	—	—	—	7.14
Aghirişŭ	—	—	—	7.29
Stana	—	—	—	7 56
Huiedinŭ	—	7.12	—	8.18
Ciucia	—	7.41	—	8 58
Bucia	—	—	—	9.15
Bratca	—	—	—	9 34
Vadŭ	—	8.20	—	9 53
Mező-Telegd	—	8.46	—	10 28
Fugyi-Vásárhely	—	—	—	10 47
Veneţia-Orădii	—	—	Trenŭ de persóne	10.57
	—	9.11		11.07
Oradia-mare	—	9.16	10.50	11.19
P. Ladány	—	10.37	1.33	1.16
Szolnok	—	12.20	4.24	3.29
Buda-pesta	—	2.15	10.05	6.33
Viena	—	—	2.15	—
	—	8.00	—	—

Budapesta-Predealŭ

	Trenŭ de pers.	Tren accelerat	Trenŭ de pers.	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	—	—	—	—
Budapesta	7.40	2.—	7.40	6 18	—
Szolnok	11.05	4.05	10.42	9.38	—
P. Ladány	2 02	5.47	2.02	12 02	—
Oradea mare	4.12	7.11	4.78	2.01	—
Venţia-Orădii	—	—	—	2 08	—
Fudi-Oşorheiu	—	—	—	2 19	—
Teleagŭ	—	7.33	—	2.41	—
Vadŭ	—	8.04	—	3.24	—
Bratca	—	—	—	3.47	—
Bucia	—	—	—	4.07	—
Ciucia	—	8.58	—	4.33	—
Huiedin	—	9.28	—	5.15	—
Stana	—	—	—	5.33	—
Aghiriş	—	—	—	5.53	—
Ghârbĕu	—	—	—	6.05	—
Nedişu	—	—	—	6.20	—
Cluşin	—	10.31	—	6.38	—
	11.00	—	—	—	7.08
Apahida	11 19	—	—	—	7.36
Ghiriş	12.33	—	—	—	9.16
Cucerdea	1.01	—	—	—	9.53
	1.11	—	—	—	10.—
Uióra	1.18	—	—	—	10.09
Vinţulŭ de susŭ	1.05	—	—	—	10.19
Aiudŭ	1.46	—	—	—	10.48
Teiuşŭ	2.25	—	—	—	11.55
Crăciunelŭ	2 50	—	—	—	12.34
Elaşŭ	3 03	—	—	—	12.52
Micăsasa	3.35	—	—	—	1.34
Copşa mic	4.01	—	—	—	2.13
Mediaşŭ	4.20	—	—	—	2.46
Elisabetopole	4.55	—	—	—	3.31
Sigişóra	5.42	—	—	—	4.32
Haşfaleu	6.01	—	—	—	5.02
Homorod	7.27	—	—	—	6.53
Augustinŭ	8.08	—	—	—	7.43
Apatia	8.36	—	—	—	8.23
Feldióra	9 06	—	—	—	9.02
Braşovŭ	9.46	5.37	—	—	9.52
	—	—	1.55	—	—
Timişŭ	—	6.20	2.53	—	—
Predealŭ	—	6.47	—	—	—
	—	11.30	3.28	—	—
Bucuresci	—	—	9.35	—	—

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Tren de pers.	Trenŭ de persóne
Teiuşŭ	11.24	—	3.00
Alba-Iulia	11.59	—	3.59
Vinţulŭ de josŭ	12.30	—	4.22
Şibotŭ	1.01	—	4.51
Orăştia	1.32	—	5.18
Simeria (Piski)	2.32	—	6.15
Deva	2 52	—	6.35
Branicĭca	3.23	—	7.02
Ilia	3.55	—	7.28
Gurasada	4.08	—	7.40
Zam	4.25	—	8.11
Soborşin	5.30	—	8.46
Bĕrzova	6.27	—	9.33
Conopŭ	6.47	—	9.53
Radna-Lipova	7.28	—	10.27
Paulişŭ	7.43	—	10.42
Gyorok	7.59	—	10.58
Glogovaţŭ	8.28	—	11 25
Aradŭ	8.42	9.17	12.31
Szolnok	—	2 32	4.50
	—	—	5.12
Budapesta	—	—	8.20
Viena	—	—	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	12.10	—
Budapesta	8.20	9.05	—
Szolnok	11.20	12.41	—
	11.35	5.45	—
Aradŭ	4.30	6.—	—
Glogovaţŭ	4.43	6.13	—
Gyorok	5 07	6.38	—
Paulişŭ	5.19	6.51	—
Radna-Lipova	5.41	7.10	—
Conopŭ	6 09	7.37	—
Bĕrzova	6.28	7.55	—
Soborşin	7 25	8.42	—
Zam	8.01	9.12	—
Gurasada	8.34	9.41	—
Ilia	8.55	9.58	—
Branicĭca	9.19	10.17	—
Deva	9.51	10.42	—
Simeria (Piski	10.35	11.07	—
Orăştiă	11.11	11.37	—
Şibotŭ	11.43	12.—	—
Vinţulŭ de josŭ	12.18	12.29	—
Alba-Iulia	12 36	12.46	—
Teiuşŭ	1.29	1.41	—

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenu mixt
Aradŭ	5.48	—	6.05
Aradulŭ nou	6.19	—	6.33
Németh-Ságh	6.44	—	6.58
Vinga	7.16	—	7.29
Orczifalva	7.47	—	7.55
Merczifalva	—	—	—
Timişóra	9.02	—	9.08

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Simeria	—	—	2.42
Streiu	—	—	3.25
Haţegŭ	—	—	4.16
Pui	—	—	5.11
Crivadia	—	—	5.58
Baniţa	—	—	6.40
Petroşenĭ	—	—	7.12

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	6.25	—	5.00
Merczifalva	—	—	—
Orczifalva	7.46	—	6.32
Vinga	8.15	—	7.02
Németh-Ságh	8.36	—	6.23
Aradulŭ nou	9.11	—	8.01
Aradŭ	9.27	—	8.17

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ de pers.	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Petroşenĭ	—	—	6.10
Baniţa	—	—	6.53
Crivadia	—	—	7.37
Pui	—	—	8.20
Haţegŭ	—	—	9.01
Streiu	—	—	9.52
Simeria	—	—	10.31

Tipografia *ALEXI* Braşovŭ. Hârtia din fabrica lui Martin Kopony, Zernescĭ